

Information Technology and Communication to Enhance Non-formal Education in Multicultural Society

Nikmarunee Hayeewangah

M.Ed (Computer Technology), Doctoral student

Technical Education Faculty of King Mongkut's University of Technology North Bangkok

Panita Wannapiroon

Ph.D. (Educational Technology and Communications), Lecturer

Technical Education Faculty of King Mongkut's University of Technology North Bangkok

Namon Jeerangsuwan

*Ph.D.(Instructional Design)Assistant Professor**

Technical Education Faculty of King Mongkut's University of Technology North Bangkok

Abstract

Information technology and communication has been progressing immensely and playing the key roles in economics, industry, society, public health, environment including education. Information communication technology has been widely used in both formal and non-formal education. This article discusses the development of information technology and communication in non-formal education through web technology 1.0, 2.0, and 3.0 under the multicultural society. It indicates a gap bridging among the different cultures with perfect harmony.

Key word : *Informal Learning, Informal Education, Information Technology and Communication,*

Multicultural

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยใน สังคมพหุวัฒนธรรม

นิมารูณี ทะยิวาเงะ

ค.อ.ม.(เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์), นักศึกษาระดับปริญญาเอก

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ปณิตา วรรณพิรุณ

ค.ด.(เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา), อาจารย์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ณมน จิรังสุวรรณ

Ph.D.(Instructional Design), Assistant Professor

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทคัดย่อ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และมีบทบาทสำคัญในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม สังคม สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม รวมทั้งด้านการศึกษา ซึ่งพบว่าการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้อย่างแพร่หลายทั้งในด้านการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ในบทความนี้กล่าวถึงการนำวิวัฒนาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการศึกษาตามอัธยาศัยผ่านเครื่องมือทางเทคโนโลยีเว็บ 1.0 เว็บ 2.0 และเว็บ 3.0 ภายใต้สังคมที่มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรมเพื่อเป็นสะพานเชื่อมความแตกต่างให้เกิดการเรียนรู้เข้าใจกันอย่างกลมกลืน

คำสำคัญ: การเรียนรู้ตามอัธยาศัย, การศึกษาตามอัธยาศัย, เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร,
สังคมพหุวัฒนธรรม

บทนำ

ปัจจุบันรูปแบบการเรียนการสอนได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายในการเรียนรู้ของมนุษย์ จากสังคมหนึ่งสู่อีกสังคมหนึ่งและจากวัฒนธรรมหนึ่งสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่งที่ได้ทำการโยงใยเชื่อมต่อได้ทั่วทุกมุมโลก จากการเรียนรู้ในรูปแบบที่ผู้เรียนคอยรับเนื้อหาอยู่ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอต่อก้าวแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ที่เกิดขึ้นในทศวรรษนี้ จึงทำให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยคอยทำหน้าที่ในการสร้างสรรค์เนื้อหาความรู้และส่งผ่านความรู้จากทั่วทุกมุมโลก

ภาคใต้ของประเทศไทยเป็นสังคมที่ประกอบด้วยประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ ได้แก่ คนไทยเชื้อสายจีน คนไทยเชื้อสายมลายู และคนไทยพื้นเมือง ซึ่งมีเชื้อชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ลักษณะการแต่งกาย ภาษา แตกต่างกันอย่างชัดเจนจึงเกิดปัญหาในวิธีการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคมเดียวที่ก่อให้เกิดความหวาดระแวง ขาดความเชื่อมั่นและไว้วางใจภายในสังคม ดังนั้นหากมีการนำเครื่องมือที่จะเป็นสะพานเชื่อมโยงและช่วยบรรเทาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างที่เกิดขึ้นผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามอัธยาศัยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นไปที่การใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเป็นสะพานเชื่อมรอยต่อและสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลายภายใต้สังคมเดียวกันอย่างแนบแน่นด้วยการ

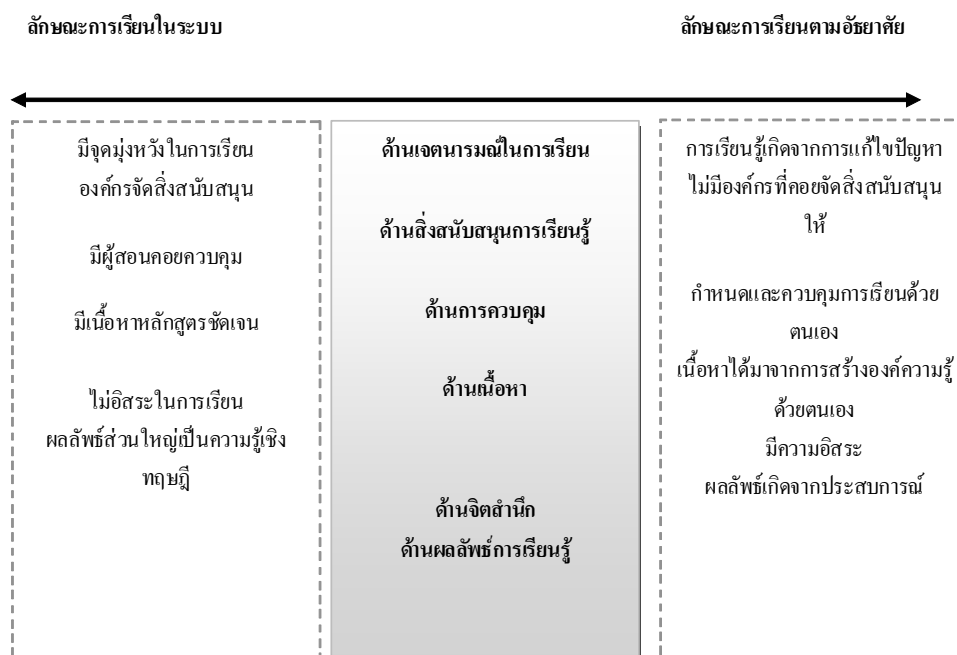
ค่อย ๆ ซึมซับความรู้ความเข้าใจในความหลากหลายที่เกิดขึ้นของสังคมผ่านการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ดังนั้นจึงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าในทศวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคสังคมแห่งฐานความรู้ได้ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมโดยใช้รูปแบบและวิธีการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งถือเป็นร่มใหญ่ของการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรูปแบบการศึกษาทั้ง 3 ระบบนั้นมีรูปแบบการเรียนรู้และผลลัพธ์จากการเรียนรู้แตกต่างกันและก็พบว่า 80% เป็นทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ตามอัธยาศัย (Pozgaj & Vlahovic, 2010)

การเรียนรู้ตามอัธยาศัย

ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ก้าวไปอย่างรวดเร็ว กอปรกับรูปแบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนจากการเรียนในห้องเรียนปกติสู่รูปแบบการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์ ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัดและช่วยเปิดโลกทัศน์ใหม่ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรมเริ่มมีความคุ้นเคยมากขึ้นจากการได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอนแบบปกติหรือการเรียนในระบบโรงเรียน โดยบทความฉบับนี้กล่าวถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาช่วยส่งเสริมและสร้างความเข้าใจในความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรมผ่านการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่ไม่ได้จำกัดเพียงในห้องเรียนแต่เป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมและสร้างความเข้าใจในความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรมผ่านการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่ไม่มีกฎเกณฑ์ ไม่มีรูปแบบ ไม่มีโครงสร้าง แต่เป็นการเรียนรู้ซึ่งถือเป็นรากลึกฝังอยู่ในระบบการศึกษา ทั้งการศึกษา

ในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา
ตามอริยาไย Rohs (2007) ได้แบ่งลักษณะ
ความแตกต่างของการเรียนในระบบ(Formal

learning)และการเรียนตามอริยาไย(Informal
learning)

ภาพที่ 1 แสดงลักษณะของการเรียนในระบบและการเรียนนอกระบบ (Roh, 2007)

การศึกษาตามอริยาไย (Informal Education) เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การศึกษาตามอริยาไย หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ การทำงาน บุคคล ชุมชน หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียนและไม่มีการสอน ไม่มีการรับประกาศนียบัตร ไม่มีสถานที่เรียนแน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ ลักษณะการเรียนส่วนใหญ่เป็นการเรียนเพื่อความรู้และนันทนาการ สามารถเรียนได้

ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต (Smith and others, 2009) โดยความรู้ที่ได้รับจะค่อย ๆ ซึมซับและค่อย ๆ จดจำ โดยที่บุคคลไม่รู้ตัวว่าความรู้เกิดขึ้นเมื่อใด จำนวนเนื้อหาที่ได้จากการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละบุคคล (Pozgaj & Vlahovic, 2010) ทั้งนี้ นักวิชาการได้กล่าวถึงผลลัพธ์ของการเรียนรู้ตามอัธยาศัยนั้นเกิดจากการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงาน การพักผ่อนหรือทำกิจกรรมกับครอบครัว เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความบังเอิญ และไม่มีคุณวุฒิรับรอง (Tissot, 2004) ดังนั้นการศึกษาตามอัธยาศัยจึงหมายถึง

ถึงการศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ บุคคล ครอบครัว ชุมชน หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียน ไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษา มีจุดมุ่งหมายในการเรียนเพื่อความรู้และนันทนาการที่สามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

ตาราง 1 ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ในระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

การเรียนรู้ในระบบ	การเรียนรู้ตามอัธยาศัย
สถาบันการศึกษา สถาบันการฝึกอบรม เป็นผู้จัดการศึกษา	การเรียนรู้เกิดขึ้นจากกิจกรรมในชีวิตประจำวัน การทำงาน และกิจกรรมพักผ่อนกับครอบครัว
โครงสร้างหลักสูตรและวัตถุประสงค์เป็นเงื่อนไขในการเรียนรู้ กำหนดระยะเวลา	ไม่มีโครงสร้างและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ไม่กำหนดระยะเวลา
มีคุณวุฒิรับรอง	ไม่มีการรับรองคุณวุฒิ
การเรียนรู้เกิดจากความตั้งใจ	การเรียนรู้โดยส่วนใหญ่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า

ที่มา : European Commission, 2001 : 5

การศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นการศึกษาที่สภาพแวดล้อมประกอบไปด้วยผู้เรียนที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกัน เมื่อการสร้างความรู้ความเข้าใจในความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมของผู้เรียน การให้ความรู้ความเข้าใจภายใต้การศึกษาในระบบคงไม่เพียงพอที่จะผสานความต่างให้กลายเป็นความกลมกลืนกลมเกลียว ไม่ว่าจะเป็นด้านเวลา ด้านโครงสร้างด้านข้อกำหนดต่าง ๆ ซึ่งเป็นการบังคับให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับเพื่อรับรู้และเข้าใจ ยิ่งเป็น

การกระตุ้น ๆ ให้ผู้เรียนเกิดการต่อต้าน ดังนั้นจึงต้องมีแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ความแตกต่างและเกิดการยอมรับในความต่างซึ่งกันและกัน และเข้าใจวัฒนธรรมของตนเองอย่างดีงามด้วยการค่อย ๆ ซึมซับความรู้ความเข้าใจในความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างไม่รู้ตัว โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

พหุวัฒนธรรมเกิดขึ้นได้ในทุก ๆ สังคมทุกโรงเรียนส่งผลให้ผู้เรียนต้องพบกับความหลากหลายของมนุษย์ในชีวิตจริงของตนเสมอ

(ปีทมา นาคะสนธิ์, 2540 อ้างอิงจาก Cortes,1996) ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในการปรับตัว การอยู่ร่วมกัน โรงเรียนทุกแห่งจำเป็นต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยผู้เขียนขอเสนอแนวคิดในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ลักษณะเฉพาะของคนและลักษณะเฉพาะของกลุ่ม ผู้เรียนจำเป็นต้องเข้าใจลักษณะสำคัญของกลุ่ม เช่น เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ เพศ วัฒนธรรม ภาษา สัญชาติ

2. วัฒนธรรมมีทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ผู้เรียนต้องสามารถสัมผัสได้ถึงวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม เช่น ภาษา อาหาร ดนตรี ศิลปะ การแต่งกาย การละเล่นต่าง ๆ และสามารถรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่เป็น

นามธรรม เช่น โลกทัศน์ ค่านิยม บรรทัดฐาน ความคาดหวัง ความเชื่อ ศาสนา

3. ความเหมือน ผู้เรียนต้องศึกษาวัฒนธรรมที่มีร่วมกัน เช่น ภาษาไทย เป็นภาษาประจำชาติ หรือ ภาษามลายูเป็นภาษาท้องถิ่น เพื่อตระหนักในสิ่งที่มีร่วมกันเป็นการสร้างความเชื่อมโยงความต่างด้วยการสร้างความเหมือนเพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อระหว่างบุคคลและเชื่อมต่อระหว่างกลุ่ม

4. ความแตกต่าง ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในความแตกต่างด้วยการศึกษาถึงเหตุผลของความแตกต่างเพื่อช่วยลดข้อขัดแย้งและความเป็นอคติ

แนวทางและกลยุทธ์การจัดการศึกษาที่ลดความขัดแย้งของความต่างวัฒนธรรม (Aydin & Hossain, 2010) ดังนี้

ตาราง 2 แสดงแนวทางการลดความขัดแย้งของความต่างวัฒนธรรม

แนวทาง	กลยุทธ์
<ul style="list-style-type: none"> - ไม่เลือกปฏิบัติจากสีผิว - ทำความเข้าใจและสร้างปฏิสัมพันธ์ในวัฒนธรรมต่าง ๆ - พัฒนาประชาธิปไตยและสร้างทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีความเข้าใจในความต่างวัฒนธรรม - ปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่แตกต่าง - เข้าใจความเป็นมาหรือแนวปฏิบัติของแต่ละวัฒนธรรม - สร้างความสัมพันธ์กับต่างวัฒนธรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ที่มา :Web 2.0 in Teaching-Learning Multiculturalism. Hossain และ Aydin (2010: 358)

นอกจากแนวทางและกลยุทธ์การจัดการศึกษาที่ได้นำเสนอเพื่อลดความขัดแย้งของความต่างวัฒนธรรม ในการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมต้องคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ (ปีทมา นาคะสนธิ์, 2540: 44 อ้างอิงจาก Gollnick และ Chinn, 1994)

1. ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและเคารพต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม
3. เชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้
4. สร้างความรู้เกี่ยวกับประวัติและประสบการณ์ของผู้เรียนในฐานะที่เป็นสมาชิกของวัฒนธรรมย่อย
5. วิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับ เชื้อชาติ เพศ ชนชั้นและความแตกต่าง
6. วิพากษ์วิจารณ์สังคมในแง่ของการตัดสินของสังคมและความเสมอภาค
7. มีส่วนร่วมในการแสดงออกทางสังคมเพื่อยืนยันความเป็นประชาธิปไตย

จากแนวทาง กลยุทธ์ หลักการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเด็นการสร้างความรู้เกี่ยวกับประวัติและประสบการณ์ของผู้เรียนในฐานะที่เป็นสมาชิกของวัฒนธรรมย่อยที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ในกรณีของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีวัฒนธรรมอิสลามและภาษามลายูเป็นวัฒนธรรมหลัก ผู้เรียนที่อยู่ในฐานะสมาชิกของวัฒนธรรมย่อยจึงต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติและประสบการณ์ของวัฒนธรรมหลักเพื่อให้การดำเนินชีวิตและการเรียนรู้ภายในสังคมนั้นไร้รอยตะเข็บ ในขณะเดียวกันผู้เรียนในฐานะสมาชิกของวัฒนธรรมหลักต้องยอมรับและเข้าใจในความแตกต่างของที่เกิดขึ้นของสมาชิกในวัฒนธรรม

ย่อยโดยอาศัยรูปแบบการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะส่งผ่านความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ผู้เรียนค่อย ๆ ซึมซับจนมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม และเกิดการยอมรับในความแตกต่างโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอรรถาธิบาย

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะส่งผ่านความรู้ความเข้าใจและเปรียบเทียบแรงขับที่จะทำให้สะพานเชื่อมโยงความเป็นพหุวัฒนธรรมโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในโลกออนไลน์ ผู้เขียนขอเสนอกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. Blog เป็นเว็บไซต์รูปแบบหนึ่งที่ผู้ใช้สามารถโพสต์ข้อความ เหตุการณ์หรือเรื่องราวส่วนบุคคลเพื่อนำเสนอผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยการสร้างหัวข้อที่ต้องการนำเสนอพร้อมกับนำเสนอเนื้อหา เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับอาหาร ท้องเที่ยว งานอดิเรก การเมือง เทคโนโลยี วิธีการดำเนินชีวิต และบุคคลทั่วไปสามารถอ่านเนื้อหาและสามารถแสดงความคิดเห็นในบล็อกได้ เนื้อหาของ บล็อกจะจัดทำเรียงลำดับเนื้อหาข้อมูลล่าสุดอยู่ส่วนบนสุดของบล็อก

การนำบล็อกมาส่งเสริมการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นการนำประสบการณ์ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน วิธีการดำเนินชีวิตหรือไลฟ์สไตล์ เช่น อาหาร แหล่งท่องเที่ยว งานอดิเรก ฯลฯ ที่มีความแตกต่างมาเล่าสู่กันฟัง จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ความแตกต่างในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี

2. Wiki เป็นสารานุกรมออนไลน์ที่ผู้ใช้สามารถเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อเผยแพร่

ความรู้ ใ้บุคคลที่มีความสนใจ บุคคลทั่วไปสามารถอ่านความรู้ที่ถูกเผยแพร่และสามารถปรับปรุง เพิ่มเติมหรือแก้ไขความรู้ได้ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา การเขียน และการใช้ภาษา หรือการจัดรูปแบบ แม้กระทั่งขีดเลาภาษาเพิ่มเติม ผู้เรียนสามารถใช้วิกิ (Wiki) เป็นเครื่องมือในการศึกษาความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และสามารถเผยแพร่ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมาที่ผู้เรียนทราบจากการอาศัยอยู่ในสังคม

3. Youtube เว็บไซต์ที่ให้บริการแบ่งปันวิดีโอ โดยผู้ที่เป็สมาชิกสามารถนำวิดีโอแบ่งปันให้ผู้อื่นสามารถเข้าชมโดยการเลือกจากรายการ (Catalog) หรือค้นจากการพิมพ์คำสำคัญ (Key word) ผู้สนใจทั่วไปสามารถแสดงความคิดเห็น และรับชมวิดีโอตามความสนใจ (VDO On Demand)

ผู้เรียนสามารถใช้ Youtube เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ความหลากหลายด้านวัฒนธรรม การใช้ภาษา ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ในพื้นที่ที่สังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับถือศาสนาอิสลามนิยมใช้ภาษามลายูท้องถิ่นซึ่งเป็นภาษาที่สืบทอดกันมาโดยครอบครัว ทำให้นักเรียนด้อยทักษะในการใช้ภาษาไทยทำให้เป็นอุปสรรคในการสอนของครู เพราะนักเรียนไม่เข้าใจภาษาไทย ทั้งทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน (สำนักงานศึกษาธิการเขต เขต 2, 2536) ดังนั้นหากนำรูปแบบของมัลติมีเดีย ซึ่งหมายถึงการผสมผสานสื่อตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป โดยองค์ประกอบของมัลติมีเดีย นำเสนอผ่านเครือข่ายจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้และฝึกฝนทักษะ การฟัง การอ่าน ผ่านสื่อที่ผู้เรียนสามารถเลือก ค้นหา และควบคุม การนำเสนอของสื่อได้

4. Facebook คือเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่มีการกล่าวถึงมากที่สุดในปัจจุบัน ผู้ใช้เฟสบุ๊ค มีที่มาแตกต่างกัน รูปแบบการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน ชุมชนที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน วัฒนธรรม อายุ ความสนใจ ความตั้งใจ แตกต่างกัน (Pozga และ Valhovic, 2010) แต่ Facebook ก็สามารถเชื่อมโยงสมาชิกที่อยู่ห่างไกล หรือสมาชิกที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันได้จนกลายเป็นสังคมที่มีการแลกเปลี่ยน สนทนา แบ่งปันเรื่องราวต่าง ๆ ได้ผ่านเครือข่าย เช่น รูปภาพ วิดีโอ ความคิดเห็น นอกจาก Facebook จะใช้งานโดยการตั้งกระทู้ (Post) ยังสามารถใช้ในการสนทนา ณ เวลาปัจจุบัน หรือที่เรียกว่า IM (Instant Message)

Facebook ถือว่าเป็นอีกเครื่องมือที่มีความสามารถในการเชื่อมสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นการสร้างชุมชนเสมือนจริงเพื่อละลายความเป็นสังคม วัฒนธรรม เชื้อชาติแบบดั้งเดิมที่มีอยู่ในความเป็นจริง ด้วยการทำความรู้จัก การโพสต์ การสนทนา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปราย ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้เกิดความคุ้นเคย กลมกลืนและเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างสังคม วัฒนธรรม เชื้อชาติ ของผู้ที่อยู่ในวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมรอง และภายในวัฒนธรรมรองก็มีวิธีการปรับตัวเพื่อรับรู้พร้อมกับเผยแพร่ให้แก่สมาชิกในสังคมเครือข่ายออนไลน์ที่มีรูปแบบวัฒนธรรมเช่นเดียวกันให้เข้าใจตนเองมากขึ้น

5. Second Life เป็นชุมชนเสมือนจริงที่มีความสามารถทำให้ผู้ใช้มีปฏิสัมพันธ์ กับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น กิจกรรมส่วนบุคคลและ กิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น ๆ กับสภาพแวดล้อมที่น่าเสนออยู่อย่างสมจริง ผู้ใช้ใน Second Life ทุกคนจะมีชีวิตในโลกออนไลน์โดยนำเสนอตนเอง

ออกมาในรูปแบบของตัวละครที่เรียกว่า อวตาร (Avatar) สังคมที่มีวิถีการดำเนินชีวิตที่มีความแตกต่างกัน หากมีชุมชนหนึ่งที่สามารถให้ทดลองเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิต เพื่อทำความรู้จัก และปรับตัวกับสภาวะการณ์ สภาพแวดล้อม ปัญหาที่พบเจอโดยการเรียนรู้วิถีการแก้ปัญหาในชุมชนเสมือนจริงอย่าง Second Life จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยอมรับในสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมจริง ๆ

6. Digg และ Delicious เป็นเว็บไซต์สำหรับจัดแบ่งหมวดหมู่เนื้อหาบนเว็บโดยการติดป้าย (Tag) หรือกำหนดคำสำคัญ (Key word) ด้วยตนเอง มีลักษณะคล้ายคลึงกับการจัดเก็บที่อยู่ของเว็บไซต์ซึ่งเรียกว่ายูอาร์แอล (URL) และการจัดเก็บแหล่งทรัพยากรที่อยู่บนเครือข่ายในเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเองซึ่งเรียกว่าบุ๊กมาร์ค (Bookmak) ผู้ใช้สามารถจัดเก็บบุ๊กมาร์คแบบออนไลน์บนระบบเครือข่ายซึ่งดิก (Digg) และ ดิลีเชียส (Delicious) ใช้เทคนิคฟอล์คโซโนมี (Folksonomy) เพื่อให้ผู้ใช้สามารถที่จะค้นหาสารสนเทศที่ตนเองสนใจและได้จัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ได้ตามความต้องการ และสามารถเชื่อมโยงรายชื่อบุ๊กมาร์คของตนเองเข้ากับบุ๊กมาร์คของผู้ใช้รายอื่น ซึ่งทำให้รู้ว่าเว็บไซต์ที่ตนเองสนใจมีจำนวนผู้สนใจร่วมกันมากน้อยเพียงใด ทำให้สามารถที่จะร่วมแบ่งปันเว็บไซต์หรือแหล่งทรัพยากรเพื่อการสืบค้นร่วมกัน การรวบรวมแหล่งข้อมูลสำคัญเพื่อให้สะดวกต่อการเรียกใช้งาน เช่น แหล่งข้อมูลทรัพยากรเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ อารยธรรม จากหลาย ๆ ประเทศ ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างและกำหนดแหล่งค้นคว้าโดยการกำหนดคำสำคัญ (Key word) ด้วยตนเองตามความเข้าใจและยังสามารถค้นพบและทราบจำนวนผู้ใช้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับ

ประวัติศาสตร์ อารยธรรม เพื่อเป็นแหล่งศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโอกาสต่อไป

7. Podcast มาจาก คำว่า Personal On Demand Broadcasting หมายถึงการเผยแพร่ชุดสัญญาณดิจิทัลตามความต้องการ ฟีดแคสต์เป็นชุดของเสียงและวิดีโอในรูปแบบดิจิทัล ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ไฟล์ดิจิทัลของตนเอง และสามารถดาวน์โหลดผ่านอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ ไอพอด โน้ตบุ๊ก เน็ตบุ๊ก และอุปกรณ์พกพาอื่น ๆ (Mokter Hossain, Hasan Aydin, 2010:356) ผู้ใช้จะต้องทำการสมัคร (Subscribe) ใช้บริการกับฟีดแคสต์นั้น ๆ และสามารถใช้อุปกรณ์ดาวน์โหลดข้อมูลดิจิทัลที่ต้องการมายังคอมพิวเตอร์และเลือกรายการที่ต้องการฟังได้ทันทีโดยไม่ต้องผ่านบริการจากหน้าเว็บไซต์

ฟีดแคสต์เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยด้วยกระบวนการถ่ายทอดสื่อในรูปแบบดิจิทัล ผู้เรียนสามารถบันทึกข้อมูลวิดีโอในรูปแบบดิจิทัลด้วยอุปกรณ์แบบพกพา ในขณะที่กำลังดำเนินกิจกรรม เช่น กิจกรรมทางประเพณี กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมการเล่นในเทศกาล โดยสามารถนำเสนอในรูปแบบสารคดีหลังจากนั้นทำการโอนข้อมูลไปยังบล็อก และผู้ใช้ที่เป็นสมาชิก (Subscribe) ก็สามารถเลือกรับชมสารคดีที่สนใจได้ตามความต้องการ

จากเครื่องมือต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการนำเสนอแนวคิด รูปแบบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่น่าสนใจและเหมาะสมโดยอาศัยประสิทธิภาพความสามารถของเทคโนโลยีที่มีอยู่สานกับวิถีการเรียนรู้ตามอัธยาศัยอันก่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เรียนที่มี

ความหลากหลาย ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและวิถีการดำเนินชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนที่อยู่ในวัฒนธรรมหลักสามารถยอมรับความแตกต่างของวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และขณะเดียวกันผู้เรียนที่อยู่ในวัฒนธรรมรองก็สามารถเข้าใจตนเองและมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและของวัฒนธรรมหลักได้อย่างดีทั้งนี้วิธีการหรือกระบวนการในการเรียนรู้ตามอริยาศัยนั้น เป็นการเรียนรู้ที่ปราศจากผู้สอน ดังนั้นในการเรียนรู้ตามอริยาศัยผู้เรียนจึงต้องมีการควบคุมตนเองและอาศัยสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ตามอริยาศัยเกิดได้จาก 2 มิติ คือ มิติผู้เรียน และมิติสภาพแวดล้อม (วิศน์ คิลตระกูล และ อมรา ปฐภิญโญบุรณ: มปป)

มิติผู้เรียน ผู้เรียนควบคุมวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีวิธีการเรียนที่หลากหลายที่นำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองกระบวนการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ เกี่ยวข้องกับ ประสบการณ์

และสร้างเสริมประสบการณ์โดยตรง ผู้เรียนสร้างความหมายตามความเข้าใจ และเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต

มิติสภาพแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนควบคุมวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองจากบุคคล จากครอบครัว จากชุมชน จากสังคม จากประสบการณ์ จากการทำงาน และจากการดำรงชีวิตประจำวัน จากสภาพแวดล้อมทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและมีการดำเนินการให้ดีขึ้น ไม่ว่าโดยมนุษย์ หรือสิ่งมีชีวิตอื่นๆ จากปัจจัยเกื้อหนุนต่างๆ จากสถานการณ์ และสื่อต่างๆ

จากเหตุผลดังกล่าวจึงกล่าวได้ว่าความเหมาะสมที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอริยาศัยควรจะใช้เครื่องมือดังกล่าวมาจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการที่ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมตนเองโดยการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รูปแบบการใช้ รูปแบบกิจกรรมตามตารางที่ได้ดำเนินการสังเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 3 เครื่องมือที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมสำหรับการเรียนรู้ตามอริยาศัย

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	รูปแบบการใช้งาน	รูปแบบกิจกรรม
Blog	<ul style="list-style-type: none"> - อ่าน (Read) - เขียน (Write) - แบ่งปัน (Share) 	นำประสบการณ์มาเล่าสู่กันฟัง ประสบการณ์ที่มีความแตกต่าง จะทำให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างสามารถเรียนรู้ความแตกต่างในการดำเนินชีวิตในแต่ละวันได้เป็นอย่างดี
Wiki	<ul style="list-style-type: none"> - อ่าน (Read) - เขียน (Write) 	สร้างความรู้ เรียนรู้และเข้าใจในประวัติศาสตร์ ที่มา ความเชื่อ ของแต่ละวัฒนธรรมทำให้ผู้เรียนทราบเหตุผลของความแตกต่างที่เกิดขึ้น

ตาราง 3(ต่อ)

เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	รูปแบบการใช้งาน	รูปแบบกิจกรรม
Youtube	<ul style="list-style-type: none"> - ดู (See) - ฟัง (Listen) - แบ่งปัน (Share) 	ค้นหา เลือก ชมและควบคุม การนำเสนอของสื่อ เช่น การ ใช้ภาษา
Facebook	<ul style="list-style-type: none"> - อ่าน (Read) - เขียน (Write) - ดู (See) - ฟัง (Listen) - แบ่งปัน (Share) - อภิปราย (Discussion) 	สร้างชุมชนเสมือนจริงเพื่อ ละลายความเป็นสังคม วัฒนธรรม เชื้อชาติแบบตั้ง เดิม ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เน็ตเป็นเครือข่ายทางสังคม วัฒนธรรมและเชื้อชาติให้ กลมกลืนและเกิดความเข้าใจ อันดีระหว่างเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และสังคม
Second Life	<ul style="list-style-type: none"> - อ่าน (Read) - เขียน (Write) - ดู (See) - ฟัง (Listen) - ทำ (Act) - แบ่งปัน (Share) - อภิปราย (Discussion) - แบ่งปัน (Share) 	ทำความรู้จัก และปรับตัวกับ สภาพการณ์ สภาพแวดล้อม ปัญหาที่พบเจอโดยการเรียนรู้ วิธีการแก้ปัญหาในชุมชน เสมือนจริง
Digg และ Deliciuos	<ul style="list-style-type: none"> - รวบรวม (Collect) - จัดหมวดหมู่ (Category) - เชื่อมโยง (Link) 	คัดเลือกและรวบรวมแหล่ง ข้อมูลทรัพยากรเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ อารยธรรม จากหลาย ๆ ประเทศ มาจัด หมวดหมู่
Podcast	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึก (Save) - ดู (See) - ฟัง (Listen) - แบ่งปัน (Share) - แลกเปลี่ยน (Change) 	ศึกษาข้อมูลกิจกรรมทาง ศาสนา กิจกรรมการเล่นใน เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ และจัดการถ่ายโอนสื่อเพื่อพ พาได้อ่างส

บทสรุป เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถประยุกต์ใช้ได้หลากหลายรูปแบบหลากหลายวิธีการ โดยควรกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้และรูปแบบกิจกรรมเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้อย่างสูงสุด บทความฉบับนี้ได้กล่าวถึงการประยุกต์ใช้ประสิทธิภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอริยาวัตร โดยมีรูปแบบการใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยกระบวนการและกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ว่ามีอีกหลาย ๆ กลุ่มชน ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมและต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเข้าใจผู้อื่นและตนเอง เข้าใจว่าวิถีชีวิตของตนนั้นไม่ใช่วิถีชีวิตเดียวที่อยู่ในสังคมยังมีวิถีชีวิตอื่นอีกมากมาย ซึ่งเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถ

เป็นสะพานเชื่อมโยงความแตกต่างเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันและเป็นการเรียนรู้จักและเรียนรู้ความแตกต่างในการแก้ไขปัญหาภาพที่ตนเองเกิดอคติต่อความแตกต่างที่พบเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้อื่นซึ่งรูปแบบการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอริยาวัตรมีรูปแบบการใช้งาน เช่น อ่าน (Read) เขียน (Write) ดู (See) ฟัง (Listen) ทำ (Act) บันทึก (Save) แบ่งปัน (Share) อภิปราย (Discussion) รวบรวม (Collect) จัดหมวดหมู่ (Category) จัดการเชื่อมโยง (Link) โดยใช้เทคโนโลยีของเว็บ 2.0 เช่น บล็อก วิดีโอ ยูทูบ เฟสบุ๊ก เซลล์ไลฟ์ ดิก ดิลีเคียส และพ็อดแคสต์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ปัทมา นาคะสนธิ์. (2540), *การพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทย ในโรงเรียนนานาชาติ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- วิศนี ศิลตระกูล และ อมรา ปฐกัญญาบุรณ์. (2544), *การศึกษาตามอริยาวัตร: จากแนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่แนวปฏิบัติ*. ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอริยาวัตร กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. (2545), *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://school.obec.go.th/curriculum3/download/improved%20education%20act%202545.doc>. (วันที่ค้นข้อมูล: 26 กันยายน 2554)
- สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2. (2536), *รายงานผลโครงการเพื่อพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประจำปีงบประมาณ 2535*. ยะลา: สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2.

- Aydin, H., Hossain, M. (2010), **Web 2.0 in Teaching-Learning Multiculturalism**. [Online]. Available: <http://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?tp=&arnumber=5480096> (Access date: September 9, 2011).
- European Commission (2000). **Implementation of "Education & Training 2010" Work Programme**. Validation of non-formal and informal learning contribution of the commission Expert Group. [Online]. Available: http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/non-formal-and-informal-learning_en.pdf (Access date: September 15, 2011).
- Smith, M.S., Doyle, M.E, & Jeffs, T.(2009), **Introducing informal education**. [Online]. Available: www.infed.org(Access date: July 22, 2011).
- Pozgaj, Z. & Vlahovic, N.(2010), **The Impact of Web 2.0 service on Informal Education**. MIPRO, 2010 Proceedings of the 33rd International Convention.[Online]. Available: August 8, 2011 from <http://ieeexplore.ieee.org/>(Access date: September 15, 2011).
- Roh, M. (2007), **Teachnig-learning process between informality and formalization**. [Online]. Available:www.infed.org/informal_education/informality_and_formalization.htm(Access date: January 4, 2010.).
- Roh, M.(2008). **"Informal e-learning" - What does it mean**. MICROLEARNING2008 conference. [Online]. Available: <http://www.iconeteu.net/downloads/Matthias%20Rohs%20-%20Infomal%20e-learning%20-%20What%20does%20it%20mean.9.pdf> (Access date: July 28, 2011)
- Tissot, P. (2004), **Terminology of vocational training policy : A multilingual glossary for an enlarged Europe**. Center for the Development of Vocational Training. Publication of the European Communities. [Online]. Available: <http://www.voced.edu.au/content/ngv29736>(Access date: September 2, 2011).